

РЕШЕНИЕ

№ 1638

гр. София, 29.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-26 СЪСТАВ, в публично заседание на трети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Вергиния Мичева

при участието на секретаря Кирилка Анг. Илиева
като разгледа докладваното от Вергиния Мичева Гражданско дело № 20221100101371 по описа за 2022 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл.2 ал.1 т.3 от ЗОДОВ, съединен с акцесорен иск по чл.86 от ЗЗД.

Ищецът ИВ. КР. Ц. твърди, че с присъда от 02.03.2021г. по НОХД № 11337/19г. на СРС бил оправдан по повдигнатото му обвинение за извършено престъпление по чл.144 ал.3 от НК. Посочва, че наказателното производство продължило от 31.05.2016г. до 26.06.2021г., през което време от повече от 5г. той е бил незаконно третиран като субект на наказателно производство. Ищецът бил задържан за срок от 24ч. в полицейско управление и в резултат на това претърпял унижение. От разпространената за ищеца информация по време на наказателното производство в тежка степен били засегнати неговата чест и достойнство. Много негови приятели се дистанцирали от него. През петте години на воденото срещу ищеца наказателно производство, той живял с угрозата на евентуално осъждане, което би попречило на неговите планове и надежди за придобиване на подходящо образование и професионална реализация. Ищецът получавал нервни кризи и години наред употребявал лекарства, за да стабилизира състоянието си. Предявява иск срещу ответника за заплащане на обезщетение за търпените от неимуществени вреди в размер на 50 000лв., ведно със законната лихва от 9.11.2018г. /датата, на която му е повдигнато обвинение/ до окончателното изплащане.

Ответникът П. на Р България оспорва иска по основание и по размер. Ответникът оспорва твърденията, изложени в исковата молба, като посочва, че липсват доказателства в подкрепа на същите. Оспорва твърдението на ищеца за търпени неимуществени вреди, както и причинно следствената връзка между заявените вреди и повдигнатото обвинение. Оспорва твърдението на ищеца, че мярката за процесуална принуда му е причинила сериозни затруднения. Намира за недоказани твърденията на ищеца, че са били засегнати личното му достойнство и честта, че е изпитвал страх от евентуално осъждане, че е получавал нервни кризи и е употребявал медикаменти, че е пострадало образованието и професионалната му квалификация. Оспорва твърдението, че наказателното производство е протекло извън разумните срокове. Оспорва акцесорния иск, вкл. и началния момент, от който се претендира лихва за забава. Моли съда да отхвърли иска. В случай, че го уважи, моли съда да намали размера на обезщетението на основание чл.5 от ЗОДОВ поради съпричиняване на

ищеца.

Съдът, като съобрази събраните по делото доказателства, установи следното:

От приложеното НОХД № 11337/2019г. на СРС се установява, че на 09.11.2018г. по ДП № 227 ЗМК 2606/2015г. на 3 РУП – СДВР, пр.пр.№ 45671/2015г. на СРП ищецът Ц. е привлечен като обвиняем за извършване на престъпление по чл.144 ал.3 вр. ал.1 от НК за това, че на 24.10.2015г., в гр. София, ж.к. „****“, се е закарал с убийство на З.П.Г. /първоначално, докато държал в ръцете си нож, острието на който прокарал по ръката си и казал :“Ти не се обаждай, да не ти се случи нещо!“ и „Ти не знаеш колко е остър този нож, като бръснач.“, след това хванал Г. през кръста, изнесъл я на терасата и натиснал главата и през парапета, като краката и не опирали пода на терасата и й казал „Ще те хвърля от четвъртия етаж и ще се озовеш долу на плочките“, след това я хванал с едната ръка през гърба, а с другата през краката, вдигнал я и я повесил цялата през терасата на апартамента/, като това закарване би могло да възбуди основателен страх за осъществяването му. Мярка за неотклонение не е взета. На 12.11.2018г. ищецът е разпитан в качеството му на обвиняем. Същият се е възползвал от правото си да не даде обяснения. На 06.06.2019г. ищецът отново е разпитан в качеството му на обвиняем – разпитът е продължил 25 мин.

Досъдебното производство е образувано на 31.05.2016г. от СРП по заявление на З.П.Г. от 25.10.2015г. до началника на 3 РУП СДВР, в което се прави оплакване от нанесени й удари с юмрук в областта на устата и носа от И.Ц., настоящия ищец. На 25.10.2015г. в 01,10ч. ищецът е бил временно задържан от органите на МВР, 3 РУП – СДВР и освободен в 18,30ч. същия ден. До привличането на ищеца като обвиняем на 09.11.2018г. срокът за разследване е бил многократно удължаван от СРП, през което време са разпитани свидетели очевидци, вкл. и полицейските служители , пристигнали на място след сигнализиране на телефон 112, на пострадалата са назначени комплексна съдебно-медицинска експертиза /с експерти дентален лекар и съдебен лекар/ и две психиатрични експертизи , назначена е психиатрична експертиза и на ищеца /преди да бъде привлечен като обвиняем/ . Самият ищец е дал сведение на 25.10.2015г. и е разпитан като свидетел на 21.03.2017г. – разпитът е продължил 8 минути, като той е заявил, че не си спомня добре случая.

На 09.07.2019г. СРП е внесла обвинителен акт срещу ищеца в съда. Ищецът е обвинен за извършено престъпление по чл.144 ал.3 вр. ал.1 от НК.

По образуваното НОХД № 11337/2019г. на СРС са проведени 7 съдебни заседания в периода 21.10.2019г. – 02.03.2021г.

На проведените съдебни заседания на 21.10.2019г., на 16.12.2019г., на 3.02.2020г., на 6.07.2020г., на 29.09.2020г. и на 2.03.2021г. ищецът се е явявал лично. Ищецът не се е явил в съдебно заседание на 9.11.2020г. поради заболяване – делото е било отложено. В съдебно заседание на 6.07.2020г. не се е явил неговия защитник, поради друг ангажимент, и заседанието е било отложено. В останалите пет съдебни заседания е даван ход и е провеждано съдебно следствие. С присъда от 02.03.2021г. съдът е признал ищеца за невиновен по повдигнатото му обвинение. В мотивите на присъдата съдът е приел, че е доказано нанасянето на удари с юмрук в областта на лицето на пострадалата, но това не може да се квалифицира като закана за убийство по см. на чл.144 ал.3 от НК. Съдът е квалифицирал действията на ищеца като такива, насочени към засягане на телесната неприкосновеност на пострадалата, но такова обвинение не е повдигнато на подсъдимия.

На 15.03.2021г. СРП е подала протест срещу оправдателната присъда, който е оттеглила на 26.04.2021г., след като прокурорът се е запознал с мотивите към присъдата. С определение № 43/17.05.2021г. по образуваното по протеста ВНОХД № 1837/21г. СГС е прекратил въззивното производство, поради оттегляния протест.

Оправдателната присъда е влязла в сила на 26.06.2021г. , съобразно отразеното от СРС.

Към момента на повдигнатото обвинение ищецът не е бил осъждан.

Във връзка с установяване на твърдените неимуществени вреди съдът допусна събиране на гласни доказателства.

Св.М.К., леля на ищеца, установява, че по време на воденото срещу него наказателно производство той бил доста притеснен. Семейството на ищеца положило много усилия да стабилизира психическото му състояние, както и да го убеди, че ще се стигне до истината - той им споделил, че не е извършил деянието, за което е обвинен. Твърди, че и сега ищецът спи трудно, разсеян е, вземал валериан. Бил притеснен да не влезе в затвора. През 2016г. той работел и учел дистанционно в УНСС, но заради притеснението си прекъснал обучението си през 2017 - 2018г.

Св.К. Ц., баща на ищеца, установява, че по време на наказателното дело ищецът бил разконцентриран, притеснен, свит, загубил мотивация за работа и учене, заради притеснението, че го чака затвор. Дотогава работел в различни фирми, учел в УНСС. Прекъснал обучението си за 1 г. Станал свит, оплаквал се, че приятелите му го избягват. След като приключил делото, се поуспокоил. Свидетелят посочва, че синът му не ползвал медицинска помощ за състоянието си, отказвал и психологическа помощ.

Въз основа на така възприетата фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Предявен е иск с правно основание чл.2 ал.1 т.3 от ЗОДОВ, съединен с акцесорен иск по чл.86 от ЗЗД.

Съгласно чл. 2 ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ държавата отговоря за вредите, причинени на граждани от органите на дознанието, следствието, П. и съда от незаконно обвинение в извършено престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано.

На обезщетение от Държавата подлежат тези вреди, които са пряка и непосредствена последица от воденото наказателно производство.

При незаконно обвинение Държавата отговаря по реда на ЗОДОВ чрез своя процесуален субституент П. на Р България. Тази отговорност се извежда от възложените на П. в Конституцията правомощия по осъществяването на ръководство и надзор върху разследването, вкл. внасяне на искане за вземане на мярка за неотклонение, повдигане на обвинение, събиране на доказателства, съставяне на обвинителен акт за предаване на обвиняемия на съд, доказване на обвинението в съда.

В съдебната практика няма спор, че началото на производството се определя от датата на първоначалния акт на съответния компетентен орган, в който се съдържа твърдение за извършено от лицето престъпление, с който се засяга положението на обвиняемия. Крайната датата е тази, на която лицето е уведомено за прекратяване на предприетите срещу него правни действия.

Във връзка с възражението на ответника, че ищецът не може да търси в това производство вреди от продължителността на наказателното производство, а следва да премине през административния ред в глава „трета а“ от ЗСВ, следва да се посочи, че сезирането на съда е допустимо. Сезирането на съда с иска по чл.2 ал.1 т.3 от ЗОДОВ не е обусловено от абсолютните процесуални предпоставки по чл.8 ал.2 от ЗОДОВ /така Решение №42/1.07.2019г. по гр.д. № 1914 по описа за 2018 г., ВКС, III г.о./. В цитираното решение се посочва също, че съдът по иска по чл.2 ал.1 т.3 ЗОДОВ определя обезщетението за неимуществени вреди в глобален размер, като съобразява цялостното негативно отражение на незаконното обвинение в неимуществената сфера на незаконно обвинения и общовалидната значимост, които засегнатите неимуществени блага имат за всяко човешко същество (чл. 52 ЗЗД).

По делото безспорно се установи, че наказателното производство срещу ищеца за извършено престъпление по чл.144 ал.3 от НК е започнало на 09.11.2018г. и приключило на 26.06.2021г., когато е влязла в сила оправдателната присъда, която е поставила края на наказателното производство срещу ищеца.

Наказателното производство на досъдебна и на съдебна фаза е продължило 2 г., 7м. и 18 дни. Повдигнато му е било обвинение за тежко умишлено престъпление, за което е предвидено наказание лишаване от свобода до бг. Предприетите срещу ищеца процесуални действия не са били интензивни - не му е вземана мярка за процесуална принуда, разпитван е два пъти от органите на разследването. Съдебното следствие е проведено в пет съдебни заседания и, въпреки пандемичната обстановка в страната от м.март 2020г., е приключило в разумен срок. Две от съдебните заседания не са проведени поради заболяване на ищеца и отсъствие на защитника му. Отложени са с цел гарантиране правото на защита на ищеца.

Към момента, когато е започнало наказателното производство, ищецът е бил на 27г., работел и учел. Бил е неосъждан.

Установи се от свидетелските показания, че воденото срещу ищеца наказателно производство, предмет на настоящото дело, му се е отразило негативно – станал затворен и нервен. Бил притеснен от налагане на ефективно наказание лишаване от свобода. Твърдението на ищеца, че заради наказателното производство приятелите му се дистанцирали от него съдът не приема за установено. Показанията на свидетелите съдът цени с оглед разпоредбата на чл.172 от ГПК, тъй като, като близки роднини на ищеца – баща и леля, същите са заинтересовани от изхода на делото. Показанията на свидетелите за отдръпване на приятелите на ищеца съдът не кредитира. Напротив, видно от развитото са наказателно производство, приятелите на ищеца са го подкрепяли и са проявили лоялност към него през цялото наказателно производство. Твърденията, че ищеца прекъснал образованието си за една година не се подкрепя с писмени документи. Това е факт, който може да се установи с писмени доказателства, поради което установяването му с гласни такива е недопустимо. Липсват и писмени доказателства /медицинска документация/ за влошено здравословно състояние на ищеца, вкл. получавани от него нервни кризи, за които той твърди в исковата молба както и за прием на медикаменти.

Съгласно задължителната съдебна практика всяко лице, срещу когото е образувано наказателно производство, търпи вреди – емоционални, психически и имуществени, но вредите, които са специфични и които са в повече от нормално претърпяното следва да бъдат установени.

Съдът приема, че ищецът е търпял неимуществени вреди от воденото срещу него наказателно производство, но тези вреди са обичайните, т.е. такива, каквито всеки, срещу когото е образувано наказателно производство, обичайно понася. Ищецът не установи вреди над обичайното.

За търпените вреди, на ищеца следва да се определи справедливо обезщетение.

Съгласно ППВС № 4/1968 г. на обезщетение подлежат всички вреди, които са настъпили или ще настъпят като пряка и непосредствена последица на неправомерното увреждане. Обезщетението за неимуществени вреди съдът определя по справедливост /чл.52 от ЗЗД/.

Съгласно трайно установената съдебна практика, понятието "справедливост" по смисъла на чл.52 от ЗЗД не е абстрактно, а е свързано с преценката на редица конкретни, обективно съществуващи при всеки отделен случай обстоятелства, които следва да се вземат предвид от съда при определяне на обезщетението за неимуществени вреди. Такива обстоятелства са вида и продължителността на повдигнатото обвинение и доколкото вредите от него поглъщат вредите от наложените мерки за процесуална принуда /ТР№ 3/2005, ОСГК, ВКС/, съдът е длъжен да вземе предвид и вида и продължителността на наложените мерки за неотклонение и вида и броя на извършените процесуално- следствени действия с ищеца /Решение №161/16, IV г.о., ВКС/. Претърпените болки и страдания извън обичайните такива се вземат предвид от съда само ако са въведени в исковата молба - такива примерно са неблагоприятните последици в социалните, вкл. семейните отношения, професионалната реализация, здравословното състояние и др. /Решение №480/13, ВКС, IV г.о./. При определяне на размера на обезщетението, съдът следва да отчете и обстоятелствата, според които пострадалото лице с поведението си виновно е допринесло за

вредоносния резултат /Решение № 143/11, ВКС, III г.о./ - в този смисъл виж решение №144/11.10.2017г. по гр.д.№ 534/17г., ВКС, III г.о., постановено по реда на чл.290 от ГПК.

Освен изложените критерии, при определяне на дължимото справедливо обезщетение съдът следва да съобрази икономическата конюнктура в страната и практиката на съдилищата по подобен вид дела.

Съобразно изложените критерии, съдът съобрази, че срещу ищеца е било повдигнато обвинение за тежко умишлено престъпление. Наказателното производство се е развило в рамките на 2 г., 7м. и 18 дни и е приключило в разумен срок с оглед фактичката и правна сложност на делото. Самото досъдебно производство е започнало през 2016г. /при подаден сигнал от пострадало лице 7 м. по-рано/ и е продължило необяснимо и неразумно дълго с оглед на фактите, които е следвало да се установят, но по отношение на ищеца наказателното производство е започнало от 9.11.2018г. Преди този момент ищецът е бил свидетел и не е имал качеството на обвиняем. Ищецът не е бил подлаган на ограничения и процесуална принуда, водените срещу него процесуални следствени действия не са били интензивни – не му е била налагана мярка за неотклонение, разпитан е два пъти на досъдебното производство в рамките на няколко минути, присъствал е на 6 съдебни заседания по време на съдебното следствие – 2 пъти през 2019г., 3 пъти през 2020г. и веднъж през 2021г. Не се установи воденото срещу ищеца наказателно производство да се е отразило на трудовата ангажираност на ищеца, на образованието му, на здравословното му състояние и на личния му живот в повече от обичайното за лица, срещу които е повдигнато обвинение и се води наказателно производство. Съдът приема, че с оглед на незаконното му обвинение, ищецът е търпял стрес и притеснение за своята съдба и за бъдещето си. Изживял е негативни емоционални неудобства във връзка с воденото наказателно производство.

Както беше посочено по-горе, а и допълнително разяснено в решение от 14.06.2011г. по гр.д.№372/2010г. IV г.о., IV г. о. ВКС и решение № 244/25.07.2013 г. по гр.д. № 1205/2012 г. на IV г.о. на ВКС, в случаите, когато пострадалият с действията си по време на наказателното преследване недобросъвестно е създал предпоставки за повдигане и поддържане на незаконно обвинение, то дължимото обезщетение следва да бъде намалено на основание чл.5 ал.2 от ЗОДОВ, тъй като настъпилия от наказателното преследване вредоносен резултат е в причинно-следствена връзка и с поведението на пострадалия. В Решение № 194/8.10.2018г. по гр.д.№ 4864/17г., IV г.о, ВКС, постановено по реда на чл.290 от ГПК, е прието, че проява на недобросъвестност представлява и противоправното поведение на ищеца, представляващо престъпление от частен характер, за което не е бил осъден с влязла в сила присъда, но се установява от доказателствата по делото, както и социално-укоримото поведение на ищеца, изразяващо се в противоправни действия, довели до засягане личността на пострадало трето лице, които се намират в причинно-следствена връзка с проведеното наказателното преследване. ВКС обосновава възприетото разбиране с необходимостта съдът да определи обезщетението по справедливост. В тази връзка касационната инстанция посочва, че справедливостта не е абстрактно понятие и винаги трябва да се свързва с преценката на конкретни, според случая, обективно настъпили и установени по делото обстоятелства. Анализът на всички обстоятелства, имащи отношение към справедливото овъзмездяване, е от значение и поради забраната размерът на обезщетението да бъде източник на обогатяване за пострадалия, а също и с оглед приложението на чл.51 ал.2 от ЗЗД и чл. 5 ал.2 от ЗОДОВ - трябва да се вземат предвид от съда надлежно въведените и установени по делото обстоятелства, обуславящи извод за съпричиняване.

В случая следва да се отчете противоправното поведение на ищеца, който макар и оправдан за престъпление от общ характер по чл.144 ал.3 от НК, е осъществил такова от частен характер, причинявайки лека телесна повреда на З.Г.. В мотивите на оправдателната присъда наказателният съд е приел за доказано, че ищецът е нанесъл удари с юмрук в областта на лицето на пострадалата Г., но тъй като това деяние не попада в състава на престъплението закана за убийство, за което на ищеца е било повдигнато обвинение, е оправдал ищеца. Заключениеята на наказателния съд за противоправно поведение на ищеца

по отношение на З.Г. се споделят и от настоящия състав на съда, след като се запозна с материалите по наказателното производство. Ищецът недобросъвестно е създал предпоставки за повдигане и поддържане на незаконно обвинение, с което е допринесъл в значителна степен за настъпване на вредоносния резултат. Съдът приема съпричиняване от страна на ищеца в размер на 50%, колкото е и обичайната практика в такива случаи /напр. Решение № 194/8.10.2018г. по гр.д.№ 4864/17г., IV г.о, ВКС, Решение № 143/5.07.2011г. по гр.д.№ 1070/2010г., ВКС, III г.о. /в което е прието съпричиняване от 60%//.

Тъй като не се установиха специфични увреждания от воденото срещу ищеца наказателното преследване, приключило с оправдателна присъда, съдът намира, че за да се компенсират в пълен размер причинените от същото неимуществени вреди, е достатъчна сума от 1 000 лв. Намалена с процента съпричиняване, на ищеца се следва обезщетение в размер на 500лв.

До размера на първоначално предявения размер от 50 000лв., искът за неимуществени вреди следва да се отхвърли.

Ищецът претендира законната лихва за забава върху присъдената сума от 9.11.2018г., когато му е повдигнато обвинение, до окончателното изплащане. Искането не е съобразно със задължителните постановления на ТР №3 / 22.04.2005 г. по т.д. № 3/2004 г., ОСГК, ВКС, т.4. Съгласно същите, лихва за забава върху присъденото обезщетение по чл.2 ал.1 т.3 от ЗОДОВ се дължи от приключване на наказателното производство с влязла в сила оправдателна присъда. В случая оправдателната присъда по отношение на ищеца е влязла в сила на 26.06.2021г. и от тази дата ответникът дължи лихва за забавено плащане върху присъденото обезщетение.

По разноските:

Съгласно чл.10 ал.3 от ЗОДОВ, ако искът бъде уважен изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска. Възстановяват се действително сторените разноски.

Ищецът претендира адвокатско възнаграждение в размер на 600лв. Ответникът възражава по размера му като прекомерен.

Съдът намира възражението на ответника за неоснователно. Делото не е с правна и фактическа сложност, приключило е в едно съдебно заседание, но с оглед преследвания материален интерес – 50 000лв., сумата от 600лв. е под минималния размер адвокатски хонорар, определен по реда на Наредба №1 за минималните размери адвокатски възнаграждения. Отделно, видно от представения касов бон, разноските са действително сторени.

Съобразно уважената част на иска / 1%/ , на ищеца се следват разноски за адвокат в размер на блв., както и държавна такса в размер на 10лв. Ответникът следва да бъде осъден да му заплати за разноски сумата от 16лв.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА П. на Р България да заплати на ИВ. КР. Ц., ЕГН *****, със съдебен адрес: гр.София, бул.“****”, на основание чл.2 ал.1 т.3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди сумата от 500 (петстотин) лв., ведно със законната лихва от 26.06.2021г. до окончателното изплащане, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, настъпили вследствие на незаконно повдигнато обвинение и неоснователно водено наказателно производство по НОХД № 11337/2019г. на Софийски районен съд, както и сумата 16лв. разноски по делото.

ОТХВЪРЛЯ иска за заплащане на обезщетение за причинени неимуществени вреди за разликата между уважения размер от 500лв. и предявения размер от 50 000лв., ведно с лихвата за забава, както и претенцията за лихва за забава върху присъденото обезщетение за периода 09.11.2018г. до 25.06.2021г.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски апелативен съд в двуседмичен срок от съобщаването му на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____